

Hanna Januszevska i Pietrek

Hanna Januszevska (1905-1980) była cenioną pisarką, zwłaszcza autorką literatury dla dzieci. Uprawiała prozę i poezję, pisała sztuki sceniczne, słuchowiska radiowe, a także dokonywała przekładów i adaptacji. Debiutowała w roku 1920 jako poetka. Ukończyła polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim. Od roku 1931 zajmowała się przede wszystkim twórczością dla dzieci. Publikowała m.in. w „Płomyku” i „Płomyczku”. Po wojnie kontynuowała współpracę z czasopismami dla dzieci (obok wymienionych, w „Świerszczyku”). Przez wiele lat współpracowała z Polskim Radiem w redakcji dziecięco-młodzieżowej, a także jako autorka słuchowisk i adaptacji. Otrzymała wiele nagród państwowych za swoją twórczość, a także Order Uśmiechu przyznawany przez dzieci.

W jej twórczości dominowała baśń (np. „Baśnie polskie”, „Złota jabłoń”), legendy (np. „O smoku wawelskim”, „Złota legenda warszawska”) oraz opowieści nawiązujące do tradycji ludowych. Z takich inspiracji zrodziła się postać Pyzy wędrującej przez Polskę – do dzisiaj powracającej w kolejnych wydaniach książkowych oraz adaptacjach filmowych i teatralnych.

Sztuki sceniczne Januszevskiej adresowane były głównie do teatru lalek. Z powodzeniem wystawiano kolejne tytuły, takie jak „Żart Olszowiecki” (Opolski Teatr Lalek, 1953), „Flisak i Przydróżka” (Teatr Lalek „Miniatura”, 1957), „Biwak z przyśpiewkami” (Teatr Lalek „Miniatura”, 1958), „Tygrys Pietrek” (Teatr Lalki i Aktora „Marcinek”, 1961), „Jaworowe mosty” (Teatr Lalki i Aktora „Baj”, 1965), „Smocza legenda” (Teatr Lalek „Pleciuga”, 1966), „Smocza awantura” (Teatr Lalek w Wałbrzychu, 1975).

Wśród adaptacji dla teatru lalek trzeba wymienić takie tytuły, jak „Krawiec Niteczka” według Kornela Makuszyńskiego, „Krzeseiwo” według Andersena, „Kopciuszek” według Perrault.

Prawdziwym przebojem teatralnym stała się sztuka Januszevskiej „Tygrys Pietrek”, opowiadająca o małym tygrysku, który wszystkiego się boi i za karę zostaje przez Bardzo Odważne Tygrysy pozbawiony pasków – najważniejszego atrybutu i przedmiotu dumy. Pietrek rozpaczliwie szuka po świecie odwagi, ale prawdziwej, nie jak w przypadku pójścia do dentysty, rywalizacji kowbojów czy wojskowego strzelania. Wreszcie odnajduje ją w sobie, gdy biegnie nocą przez ciemny las podczas burzy, by sprowadzić lekarza do chorej mamy. W nagrodę Bardzo Odważne Tygrysy zwracają Pietrkowi paski. Sztuka ta, grana pod różnymi wersjami tytułu i w kolejnych adaptacjach (m.in. „Mały tygrysek Pietrek”, „Tygrysek”, „Jak być odważnym”, „Afrykańska opowieść czyli tygrys Pietrek”) pozostaje do

dzisiaj w repertuarach teatrów dla dzieci (wortal e-teatr odnotowuje dotychczas 52 realizacje). Urok tytułowego bohatera oraz ponadczasowość tematu: czym jest prawdziwa odwaga, sprawiają, że sztuka niezmiennie budzi zainteresowanie, nie starzeje się i warta jest, by powracać do niej w kolejnych premierach.

Wśród licznych adaptacji „*Tygrysa Pietrka*” szczególnie wyróżniała się wersja Jana Wilkowskiego, przygotowana dla Teatru „Lalka” w 1962 roku (reżyseria: Jan Wilkowski, scenografia: Adam Kilian). Wilkowski dopisał część tekstu oraz dostosował akcję sceniczną do możliwości wyrazowych różnych gatunków lalek. Szereg późniejszych premier „*Pietrka*” nawiązywało właśnie do scenariusza podpisanego dwoma nazwiskami: Hanny Januszewskiej i Jana Wilkowskiego.

dr hab. Halina Waszkiel